

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MAKTABGACHA VA MAKTAB
TA’LIMI VAZIRLIGI**

**AJINIYOZ NOMIDAGI
NUKUS DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI**

"TASDIQLAYMAN"
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
M. Ibragimov
2025-yil "23" 09

ODAM ANATOMIYASI
fan bo‘yicha
SILLABUS

kunduzgi ta’lim uchun
(1-kurs)

Bilim sohasi:	500.000 -	Tabiiy fanlar, matematika va statistika
Ta’lim sohasi:	510 000 -	Biologik va turdosh fanlar
Bakalavriat ta’lim yo‘nalishi:	60510100 -	Biologiya

NUKUS - 2025

MODUL/SILLAB
"Tabiiy fanlar" fakulteti
Bakalavriat yo'nalishi: 60510100 - "Biologiya"

Fan/modul:	Odam anatomiyasi	
Modul mavzusi/turi:	Majburiy fan	
Modul mavzusi/kodi:	ON1206	
Yil:	2025-2026-yillar	
Semestr:	II	
O'qitish shakli:	Kundizgi	
Fan bo'yicha mashg'ulotlar shakli va umumiy soatlar soni:	jami:	II-semestr
	180	180
Ma'ruza	36	36
Amaliy mashg'ulotlar	36	36
Laboratoriya mashg'ulotlari	-	-
Mustaqil ish	108	108
Kreditlar soni	6	6
Attestatsiya/baholash shakli	Imtihon	
Fan tili:	Ruscha	

1. PREDMET/MODUL MAQSADI (PM/M)

PM/M 1	<p>Fanning maqsadi. Inson organizmining tuzilishini o'rganish va a'zolar faoliyati misolida tabiat va inson o'rtasidagi munosabatlar haqidagi tushunchalarni maqsadli shakllantirish.</p> <p>predmet vazifalari. "Odam anatomiyasi" o'quv fanining vazifasi: talabalarning inson tanasi a'zolarining asosiy tizimli guruhlarini, ularning inson hayotidagi ahamiyati, shuningdek, kasalliklarga olib keladigan omillar va kasalliklarning oldini olish bo'yicha bilimlarni o'zlashtirishdan iborat.</p>
---------------	--

2. ASOSIY BILIMLAR

1.	odam anatomiyasi mashg'ulotlarida o'zlashtirilgan bilimlarning barcha mavzulari bo'yicha amaliy va laboratoriya ishlarini tashkil etish, o'tkazish va hisobga olish, xulosalar chiqara olish, anatomik atamalarga ilmiy yo'nalganlik.
-----------	---

3. O'QITISH NATIJALARI (O'N)

Bilish:	
O'N1	odam organizmi organlarining asosiy sistematik guruhlarini va ularning turlari.
O'N2	odam organizmi sistemasiga kiruvchi organlarning tuzilishi; organlarning o'zaro bog'liqligi va ular tuzilishidagi umumiylik.
O'N3	Organlar tuzilishining o'ziga xos xususiyatlari;
O'N4	a'zolar kasalliklari; tashqi muhit omillarining organizmga ta'siri va uning

	oldini olish
O'N5	organizmning turli omillardan himoya qilish xususiyatlari, atlas va jadvallar bo'yicha organlar tuzilishini bilish, qorin va ko'krak bo'shlig'i organlarining tuzilishini tavsiflash.
O'N6	odam anatomiyasi mashg'ulotlariga qo'yiladigan zamonaviy talablar asosida mashg'ulotlarni tashkil etish malakasining mavjudligi
O'N7	ta'lim sohasida innovatsion faoliyat asoslari; odam anatomiyasi fanini o'qitish va ilmiy tadqiqotlar olib borishda qo'llaniladigan zamonaviy yondashuvlar va innovatsion texnologiyalar.
	Ko'nikmalarga ega bo'lish:
O'N8	tayanch-harakat apparati faoliyatini tartibga solish, mashg'ulotlarning tayanch-harakat va xususan mushak tizimiga ta'siri, shuningdek, jismoniy yuklamalarning inson salomatligiga ta'siri.
O'N9	odam anatomiyasini o'qitishga qo'yiladigan talablar
O'N 10	anatomiya fanining mazmuni, vositalari, usullari va shakllarining birligi va uyg'unligini ta'minlash
O'N 11	mashg'ulotlarda ta'lim resurslaridan samarali foydalanish
O'N 12	ta'lim mazmuni haqidagi ma'lumotlarni qayta ishlash, umumlashtirish va ta'lim oluvchilarga yetkazish
O'N 13	odam anatomiyasi darslarida zamonaviy innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash
O'N 14	kasbiy faoliyatda zamonaviy yondashuvlar va innovatsiyalardan foydalanish
4. MAZMUN PREDMET/MODUL	
Mashg'ulot shakli: ma'ruza (M)	
2-semestr	
1-MODUL. "Odam anatomiyasi" faniga kirish.	
M1	1-mavzu. Kirish - "Odam anatomiyasi" fanining predmeti, maqsadi, vazifalari, metodlari va rivojlanish tarixi. Odam anatomiyasi fanining predmeti, tekshirish usullari, maqsadi va vazifalari. Odam organizmidagi hujayra va to'qimalarning tuzilishi. Organlar sistemasi. Odam tana bo'shlig'ining tuzilishi.
2-MODUL. Tayanch-harakat tizimi.	
M2	2-mavzu. Tayanch - harakat apparati. Tana suyaklarining tuzilishi va birikishi. Suyak shakllari. Suyaklarning o'sishi, rivojlanishi, suyak usti pardasi va epifizar tog'ay to'qimasining ahamiyati. Odam skeleti va suyaklarining tuzilishi. Suyakning zich va g'ovak moddalari va ularning ahamiyati. Suyaklarning birikishi. Bo'g'imlar va ularning turlari. Bir o'qli, ikki o'qli, ko'p o'qli, yassi, bo'g'imli bo'g'imlar haqida tushuncha. Sindesmoz, sinxondroz va sinostoz birikma. Umurtqa pog'onasi suyaklarining tuzilishi va birikishi.
<p>Рабочая программа по дисциплине Анатомия человека МГУ им. М.В. Ломоносова https://bio.msu.ru/wp-content/uploads/2022/06/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%8F-%D1%87%D0%B5%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BA%D0%B0.pdf</p>	

M3	3-mavzu. Qo'l va oyoq suyaklarining tuzilishi va birikishi. Belbog' va erkin qo'lning tuzilishi va birikishi. O'mrov suyagi va kurak suyagining tuzilishi va birikishi. Bo'g'implarning aylanish o'qlari. Erkin qo'lning tuzilishi, birikishi va bo'g'implari. Belbog' va erkin oyoqning tuzilishi va birikishi. Biriktiruvchi bo'g'implar va ularning harakati. Suyaklarning shakllanishi va yosh xususiyatlari.
M4	4-mavzu. Bosh skeletining tuzilishi va birikmalari. Kranium: kalla va yuz suyaklari: tuzilishi va birikishi. Yuqori va pastki jag'larning tuzilishi. Buloqlar.
3-MODUL. Miologiya.	
M5	5-mavzu. Muskul sistemasi. Muskullar va ularning funksiyalari. Muskullarning organizm uchun ahamiyati. Muskullarning tuzilishi va shakli. Mushaklar ishi, charchash. Antagonist va sinergist muskullar. Mushaklarning yordamchi apparatlari (paylar, fassiyalar, sinovial qinlar, sinovial xaltalar) tavsifi.
M6	6-mavzu. Gavda muskullari. Gavda muskullari: orqa, ko'krak va qorin muskullari. Qorin fassiyalari. Ko'krakning xususiy muskullari.
M7	7-mavzu. Qo'l va oyoq mushaklari Qo'l-oyoq mushaklari : yelka kamari mushaklari, yelka mushaklari, bilak mushaklari, qo'l panjasi mushaklari. Pastki qo'l-oyoq mushaklari : tos mushaklari, son mushaklari, boldir mushaklari, oyoq panjasi mushaklari.
M8	8-mavzu. Bosh va bo'yin muskullari. Bosh muskullari: chaynov muskullari, mimika muskullari, bosh fassiyalari. Bo'yin mushaklari: bo'yinning topografik anatomiyasi.
4-MODUL. Splanxnologiya.	
M9	9-mavzu. Ichki organlarning tuzilishi. Ovqat hazm qilish organlarining tuzilishi. Ichki a'zolari tizimlarga birlashtirish. Ovqat hazm qilish sistemasi devorlarining tuzilishi. Og'iz bo'shlig'i, halqum, qizilo'ngach, oshqozon, ichak. Oshqozon osti bezi va jigarning tuzilishi. Jigarda qon aylanishining xususiyatlari.
M10	10-mavzu. Nafas olish organlarining tuzilishi. Burun bo'shlig'i, hiqildoq va bronxlarning tuzilishi. O'pkaning tuzilishi va rivojlanishi. O'ng va chap o'pkaning tuzilishini o'rganish.
M11	11-mavzu. Ayirish organlarining tuzilishi. Ayirish organlarining tuzilishi: buyraklar, siydik yo'llari, qovuq. Jinsiy a'zolar: erkaklar siydik-tanosil a'zolari, ayollar siydik-tanosil a'zolari.
5-MODUL. Yurak-qon tomir tizimi.	
M12	12-mavzu. Yurak-qon tomir sistemasining tuzilishi. Qon tomirlarining tuzilishi. Yurak-qon tomir tizimining ahamiyati. Arteriyalar, venalar. Yurakning tuzilishi: yurak pardalari, yurak bo'shliqlari, yurak klapanlari, yurak devorlari.

M13	13-mavzu. Qon aylanish doiralari. Aorta va uning tarmoqlari. Qon aylanish doiralari. Aortaning tuzilishi va tarmoqlanishi. Kichik qon aylanish doirasi tomirlari. Katta qon aylanish doirasi tomirlari. Limfa sistemasi: limfa tomirlari, limfa tugunlari, taloqning tuzilishi.
6-MODUL. Endokrinologiya.	
M14	14-mavzu. Ichki sekretiya bezlarining tuzilishi. Bezlarning rivojlanishi va turlari. Ichki sekretiya bezlari. Gormon. Gipofiz va uning gormonlari. Epifiz. Qalqonsimon bez. Paratireoid bezlar. Ayrisimon bez. Buyrak usti bezlari. Oshqozon osti bezi. Jinsiy bezlarning tuzilishi.
7-MODUL. Nevrologiya.	
M15	15-mavzu. Nerv sistemasi. Neyron. Orqa miyaning tuzilishi. Nerv sistemasining ahamiyati. Nerv tolasining tuzilishi. Oq va kulrang modda. Orqa miyaning tuzilishi. Orqa miya pardalari. Orqa miya nervlari. Orqa miya segmentlari va ularning tarmoqlari.
M16	16-mavzu. Bosh miyaning tuzilishi. Bosh miya katta yarim sharlari. Bosh miya bo'limlari: uzunchoq miya, orqa miya, miyacha, o'rta miya, oraliq miya, oxirgi miya bo'limlari, zonalar, egatlar. Bosh miya nervlari va ularning tuzilishi. Ko'ruv, hidlov, dahliz va chig'anoq nervlarining tarqalishi.
	16.1-mavzu. Periferik asab tizimi. Bosh miya nervlari. Yadrolarning miya ustunida joylashishi, nervlarning miyadan chiqish joyi, bosh miya nervlarining funksiyalari. Orqa miya nervlari. Vegetativ (avtonom) asab tizimi.¹
8-MODUL. Analizatorlarning tuzilishi.	
M17	17-mavzu. Ko'rish organlarining tuzilishi. Ko'rish organi, ko'zning tuzilishi. Ko'z soqqasi qavatlar. Ko'zning yordamchi apparati.
M18	18-mavzu. Eshitish va muvozanat a'zosining tuzilishi. Eshitish va muvozanat a'zosining tuzilishi. Terining tuzilishi. Hid bilish organining tuzilishi. Ta'm bilish organining tuzilishi.
Mashg'ulot shakli: amaliy ish	
2-semestr	
A1.	Odam tanasidagi hujayra va to'qimalarning tuzilishi. Odam tanasining o'qi va o'rganish usullari.
A2.	Suyaklarning tuzilishi va tasnifi. Suyaklar organ sifatida. Tana suyaklarining tuzilishi va birikish turlari
A3.	Qo'l va oyoq suyaklarining tuzilishi va birikishi.
A4.	Kalla suyaklarining tuzilishi va birikishi.
A5.	Muskul sistemasi va uning tuzilishi. Muskel turlari.

¹ Рабочая программа по дисциплине Анатомия человека МГУ им. М.В. Ломоносова
<https://bio.msu.ru/wp-content/uploads/2022/06/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%8F-%D1%87%D0%B5%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BA%D0%B0.pdf>

A6.	Gavda muskullarining tuzilishi va rivojlanishi. Mushaklarning yordamchi apparatlari.
A7.	Qo'l va oyoq muskullari.
A8.	Bosh va bo'yin muskullari.
A9.	Ovqat hazm qilish organlari (og'iz bo'shlig'i, halqum, qizilo'ngach, oshqozon, ichak).
A10.	Nafas olish organlarining tuzilishi. O'pka va atsinuslarning tuzilishi.
A11.	Ayirish organlari sistemasining tuzilishi.
A12.	Yurakning tuzilishi. Qorin aortasi va uning tarmoqlari.
A13.	Katta va kichik qon aylanish doiralari. Aorta va vena tarmoqlarini o'rganish.
A14.	Ichki sekretiya bezlarining tuzilishi. Bezlarning rivojlanishi va turlari. Oddiy va murakkab bezlar.
A15.	Nerv sistemasining tuzilishi. Neyron. Orqa miya. Reflektor yoyi. Orqa miya nervlari.
A16.	Bosh miya nervlarining tuzilishi. Katta yarim sharlar po'stlog'ining mikroskopik tuzilishini o'rganish.
A17.	Analizatorlarning tuzilishi. Ko'rish analizatori.
A18.	Eshitish, hid bilish va ta'm bilish analizatorlarining tuzilishi.
Mustaqil ta'lim	
	108 soat
1.	Amaliy ish va uy vazifasini bajarishga tayyorgarlik
2.	Vaziyatli vazifalarni bajarish
3.	Glossariy tuzish
4.	Mavzuga oid referatlar, krossvordlar, slaydlar va h.k. tuzish
5.	Mavzuga oid testlarni tuzish va bajarish
6.	Taqdimotlar tuzish
Asosiy adabiyotlar:	
1.	Mamatqulov D.A. Odam anatomiyasi va fiziologiyasi. (Anatomiya) T.:Adabiyot uchqunlari 2021.
2.	Shaxmurova G.A., Xamdamova M.I. Anatomiya, fiziologiya cheloveka. 1-qism. O'quv qo'llanma. T.: Lesson press nashriyoti. 2021-yil
Qo'shimcha adabiyotlar:	
3.	Mirziyoyev SH.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016-yil yakunlari va 2017-yil istiqbollari bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Xalq so'zi gazetasi. 2017-yil 16-yanvar, No11.
4.	Strategiya deystviy po dalneyshemu razvitiyu Respubliki Uzbekistan. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y., 6-son, 70-modda.
6.	D.A.Mamatqulov, N.SH.Mannapova Anatomiya. T.: Elektron darslik. 2018-yil.

7.	D.A.Mamatqulov. <i>Anatomiya</i> . T.: Adabiyot uchqunlari. 2017-yil.
8.	G.A., Shaxmurova M. I. Xamdamova <i>Odam anatomiyasi, fiziologiyasi</i> . Elektron darslik. T. 2021.
9.	Paramon Editorial Team <i>Atlas de Anatomia ispan tilidan I.A. Manevich tarjimasi / "Oq shahar" nashriyoti/ Moskva 2019, - 104-bet.</i>
10.	M.R.Sapin <i>Odam anatomiyasi [Elektron resurs]: darslik / - M.: GEOTAR-Media, 2020.</i>
11.	Prives M.G. <i>Anatomiya cheloveka</i>. Sankt-Peterburg. MAPO. 2009-yil
12.	Sinelnikov R.D., Sinelnikov Ya.R. <i>Atlas anatomii cheloveka</i>. V 4-x tomax. Moskva. Tibbiyot. 1998-yil
Internet manbalari:	
1.	www.tdpu.uz
2.	www.pedagog.uz
3.	www.edu.uz .
4.	www.natlib.uz . (A.Navoiy nomidagi O'zMK)
5.	http://ziyonet.uz/-Ziyonet axborot-ta'lim portali
6.	M.V. Lomonosov nomidagi Moskva davlat universiteti "Odam anatomiyasi" fanidan ishchi dastur https://bio.msu.ru/wp-content/uploads/2022/06/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%8F-%D1%87%D0%B5%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BA%D0%B0.pdf

Fan bo'yicha talabalar bilimni baholash va nazorat qilish mezonlari.		
Talabalarining o'zlashtirish natijalari 100 ballik reyting tizimi bo'yicha baholanadi. Talabalarining o'qish natijasida to'plagan ballarini konvertatsiya qilish European Credit Transfer System (European Credit Transfer System) (ECTS) asosida amalga oshiriladi.		
O'qitish natijalarini baholash uchun ballar quyidagi tartibda taqsimlanadi.		
Joriy nazorat ballari	Oraliq nazorat ballari	Yakuniy nazorat ballari
Joriy nazorat (JN) - auditoriya mashg'ulotlarida topshiriqlarning bajarilishi uchun; Mustaqil ishlarni nazorat qilish (MS) - mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarish uchun.	Oraliq nazorat (OK) - oraliq nazorat vaqtidagi javob uchun; Mustaqil ishlarni nazorat qilish (MS) - mustaqil ish topshiriqlarini bajarganlik uchun	Yakuniy nazorat (YAN) - yakuniy nazorat vaqtidagi javoblar uchun.
Joriy nazorat uchun maksimal ball 30 ball: $\Sigma TK = TK + SK$	Oraliq nazorat uchun maksimal ball 20 ball $\Sigma TK = TK + SK$	Yakuniy nazorat uchun maksimal ball 50 ball
$\Sigma TK + \Sigma PK > 30$ - talaba yakuniy nazoratga qo'yiladi		
Modul (fan) (PF) bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichi: $\Sigma PU = \Sigma TK + \Sigma PK + IK$		
$\Sigma PU \geq 60$ ko'rsatkichida talaba Modul (fan) ni o'zlashtiradi.		
Talabalarining ta'lim natijalarini baholash mezonlari		

Daraja	5 balli tizim	Foiz reytingi	An'anaviy baholash	Baholash mezonlari
Ta'limni boshqarish uchun		PPS uchun		
A+	4,51 - 5	91 - 100	Ajoyib	Talaba materialni mustaqil va tez o'zlashtiradi: xato qilmaydi; mashg'ulotlarda faol ishtirok etadi; savollarga to'liq va aniq javob beradi.
A.	4,26 - 4,5	86 - 90.		talaba materiallarni mustaqil o'zlashtiradi: xato qilmaydi; savollarga to'liq va aniq javob beradi.
B+	4,01-4,25	81 - 85	Yaxshi	talaba materialni o'zlashtirgan, uni mantiqiy bayon qila oladi; mashg'ulotlarda faol ishtirok etadi; savollarga to'liq va aniq javob beradi, lekin kichik xatolarga yo'l qo'yadi.
B.	3,51 - 4,0	71 - 80		talaba materialni yaxshi o'zlashtiradi, savollarga to'liq va aniq javob beradi, lekin kichik xatolarga yo'l qo'yadi.
C+	3,26 - 3,5	66 - 70	Qoniqarli	asosiy materiallarni biladi, lekin ularni aniq ifodalashga qiynaladi; savollarga javoblarning aniq va to'liq emasligi; materiallarni taqdim etishda xatolarga yo'l qo'yadi; muloqot jarayonida qiyinchiliklarga duch keladi.
S	3,0 - 3,25	60 - 65		asosiy materiallarni biladi, lekin ularni aniq ifodalashga qiynaladi; savollarga javoblarning aniq va to'liq emasligi; materiallarni taqdim etishda xatolarga yo'l qo'yadi;
F.	3,0 dan kam	59 dan past	Qoniqarsiz	materialni o'zlashtirmagan; savollarga javob bera olmaydi; mashg'ulotlarda qatnashmaydi.

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot:

Ishlab chiquvchi:	Turekeeva A.J.- docent
E-mail:	turekeeva_alfiya@mail.ru
Tashkilot:	Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti "Biologiya" kafedrası
Taqrizchilar	Professor b.f.d. B. Allamuratov

Sillabus Ajiniyoz nomidagi NDPI Ilmiy kengashining 2025-yil 23 " " dagi 09-sonli yig'ilish bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

Sillabus "Biologiya" kafedrasining 2025-yil "24" 09 dagi 1-sonli yig'ilish bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

O'quv-uslubiy bo'lim rahbari
boshqaruv:

/"Tabiiy fanlar" fakulteti dekani:

"Biologiya" kafedrası mudiri":

Biologiya kafedrası docenti:

Abdiyev A.

K. Reymov

A. Berdibaev

A. Turekeeva